

Filmhandledning:

CHUSKIT

Originaltitel: Chuskit

Regissör: Priya Ramasubban

År: 2018

Tal: Ladakhiskt

Text: Svensk

Rekomenderas: fr. 8 år – Åk 3, 4, 5

Produktionsland: Indien

Speltid: 89 min

Filmen "Chuskit" handlar om en tjej som aldrig slutar drömma. Chuskit växer upp bland bergen i Himalaya där hon drömmer om skolan, i ung ålder råkar hon ut för en olycka som förlamar hennes underkropp. Hon har en strikt och traditionsenlig farfar som vill att Chuskit ska acceptera sitt nya öde att vara fast inomhus. Men Chuskit vägrar sluta drömma och deras relation sätts på prov. Filmen visar ett samhälle med begränsade tillgångar och resurser där gemenskapen och viljan vuxit sig stark.

FÖRE OCH EFTER FILMEN

Denna filmhandledning riktar främst in sig på sätt att arbeta med filmen efter att den visats. Filmen kan med lätthet användas som utgångspunkt för att bland annat prata om funktionsvariationer samt alla barns lika värde och rättigheter. Chuskit kräver inte några specifika förkunskaper, men för att förenkla för eleverna underlättar det att kort diskutera vad en mandala och nunna är.

Det tibetanska mandalat som vi ser i filmen är en mandala gjord av färgad tunn sand. Sanden läggs försiktigt på ett platt bord eller bräde. Att göra mandalat tar oftast flera dagar eller veckor. Kort efter att det är färdigt förstör man det. Detta görs för att belysa att ingenting varar för evigt och att inte ta saker och ting för givet.

En nunna är medlem i ett religiöst samfund av kvinnor som vanligen lever under löften om fattigdom, kyskhet och lydnad. Den manliga motsvarigheten kallas för munk.

FILMEN OCH LÄROPLANEN

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

1. SKOLANS VÄRDEGRUND OCH UPPDRAG

Förståelse och medmänsklighet – Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

2.1 NORMER OCH VÄRDEN

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta samhällets gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

MÅL

Skolans mål är att varje elev:

- » kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter
- » respekterar andra människors egenvärde,
- » tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor, kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att
- » handla också med deras bästa för ögonen, och visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

FILMENS HANDLING

Filmen börjar med en mandala som tar sin början.

Huvudkaraktären heter Chuskit. Hon bor med sin familj i Indien bland bergen i Himalaya. I början av filmen besöker Chuskit tillsammans med vännerna Angmo och Deskit hennes brors skolavslutning. Hennes bror vinner första pris för en uppfinning som han gjort och hans lärare säger att nästa år kommer Chuskit vara lika bra som hennes bror. Väl hemma äter familjen middag. Med på middagen är farfar Dorje, mamma Tsering, hennes bror Tsobdan och pappa Sonam. Sonam berättar att han har blivit befördrad på sitt jobb och att han behöver åka till staden Leh och fixa detaljerna med kontraktet. Dorje blir inte glad. Han påpekar spydigt att ingen vill vara kvar här och att man åker till stan för att aldrig komma tillbaka. Sonam svarar att han tycker att alla borde åka tillsammans, som en utflykt. Dorje säger bestämt nej.

Dagen därpå ger sig Chuskit, Sonam, Tsobdan av tillsammans med några andra från byn som ska till stan. Vi får återigen se mandalat som vi såg i början, det är nästan färdigt nu.

Sällskapet vandrar över bergen på väg mot Leh. Under en matpaus berättar Chuskit att när hon blir stor som sin bror ska hon skriva till hennes pappa från alla platser som hon ska besöka i världen. Hon och hennes bror springer iväg och leker på bergen under tiden som de andra sitter kvar. Plötsligt trillar Chuskit ner för en bergskant. Hennes pappa springer och letar efter henne.

Återigen ser vi mandalat som nu är färdigt. Mandalat sopas ihop med metodiska handrörelser.

Tre år senare sitter Chuskit på sitt rum. Hon är förlamad i underkroppen. Hennes mamma kommer och sätter henne i soffan där hon får kitor och papper att måla med. Farfar Dorje sitter i rummet och lyssnar på radio. När de äter försöker Chuskit konversera med Dorje men han vill inte prata, han vill bara lyssna på radio. Chuskit försöker ropa på två barn som är utanför men de hör henne inte. Hon blir frustrerad.

Senare på dagen kommer hennes två vänner Angmo och Deskit på besök. De sitter och målar när vännerna berättar om en skolresa de ska göra. Chuskit blir ledsen för att hon inte kommer kunna åka med eftersom hon inte kan gå. Vännerna tar farväl och lovar att komma på besök innan skolresan. Chuskit blir ensam igen. I skymningen kommer hennes mamma hem, hon blir glad och frågar om hennes mamma kan ta ut henne en sväng. Mamman förklarar att hon inte kan eftersom hon redan är sen med maten. Det får bli en annan dag. Chuskit blir ledsen. Dorje säger elakt att hon måste förstå att hennes mamma inte har tid att bära runt henne hela tiden. Chuskit blir sur och lämnad ensam.

På kvällen säger Chuskit till sin mamma att hon tycker farfar är elak. Hennes mamma ber henne att ha förståelse för hennes farfars perspektiv. Chuskit blir arg för att mamma alltid tar farfars sida.

Dagen därpå kommer hennes bror hem. Han har med sig en skolryggsäck och en leksak som han byggt till Chuskit. Hon blir överlycklig. Hennes bror berättar att han vunnit ännu en vetenskapstävling och om allt går bra får han åka på mästerskap i Delhi. Chuskit tittar bort. Han undrar vad det är för fel. Chuskit förklarar att alla får göra roliga saker utom henne. Angmo och Deskit ska på utflykt och hennes bror ska till Delhi men hon får bara sitta instängd hemma.

Det bestäms att Dorje ska lära Chuskit att skriva och läsa. Hon har ju så mycket fantasi och historier som borde skrivas ner. Chuskit blir inte glad, hon vill hellre gå till skolan och vara med de andra barnen. När farfar ska lära Chuskit multiplikation blir hon arg för hon förstår inte. Hon tror att det är addition. Farfar är dålig på att förklara skillnaden och hon tror han lär henne fel och blir arg. Hon klagar hos sin mamma igen och återigen tar mamman Dorjes parti.

Farfar klagar till en vän. Han tycker att Chuskit borde förstå hennes situation, det är bättre att hon lär sig hemarbete istället för att skriva och räkna.

Chuskit får följa med sin mamma ut till fälten. Byns läkare Sonam kommer förbi, han blir glad att se Chuskit ute. Han tycker att det är bättre för Chuskit att få komma ut. På vägen hem skadar mamman sin rygg när hon bär Chuskit. När familjen ska till läkaren tycker Dorje att Chuskit ska stanna hemma. Chuskit blir arg och säger att läkaren har sagt att det är bra om hon kommer ut. Dorje blir arg på Chuskit. Han tycker inte att hon ska diskutera familjeproblem med folk utanför familjen. Dessutom är läkaren från stan. Han kan inte deras traditioner och kultur.

Det blir svårt för Chuskit nu, mamman är den som hjälpt henne med det mesta. Pappan försöker trösta henne och säga att snart blir allt normalt. Chuskit svarar att inget med hennes liv är normalt. När hon är på besök hos läkaren märker han att hon är uppgiven. Hon berättar situationen och läkaren säger att han kan fixa en sak till henne men han måste först fråga hennes föräldrar. En tid senare kommer ett stort paket till Chuskit, det är en rullstol.

Nu vänder mycket för Chuskit. Hon kan vara ute och leka med sina vänner som kan leka runt henne, hon fantiserar om att hon ska kunna ta sig till skolan när hon blivit bättre på att köra rullstolen. Farfar Dorje är inte glad. Han tycker att ingen förklarar verkligheten för Chuskit: att hon kommer behöva vara hemma och jobba istället för att gå i skolan. Hon borde hjälpa sin mamma med att laga mat och städa istället för att leka med vänner. Till Chuskit stora förvåning håller mamman med.

Barnen och Stoban vill gå en promenad, Dorje säger bestämt nej. Pappan säger emot Dorje och säger att de visst kan gå. Barnen bestämmer sig att försöka köra Chuskit till skolan i rullstolen för att se om det går. Tyvärr är vägarna dåligt byggda, det finns stora stenar och vattenpassager så Chuskit trillar i bäcken. Farfar Dorje blir jättearg på barnen. Nu får det vara nog, hon måste förstå att hon inte kan göra allt som hon vill. Hon får bara vara inne och leka hädanefter. Chuskit blir arg och tar farfars radio och gömmer den.

Nu kommer ingen och hälsar på Chuskit igen, de andra barnen vill leka utomhus. Farfar är riktigt arg på henne. Chuskit klagar hos hennes mamma; varför är det farfar som bestämmer allt hemma och varför håller hennes mamma med? Hon vill ju bara gå i skolan.

Dagarna därpå berättar Dorje och föräldrarna för Chuskit att de bestämt att hon ska bli nunna i ett kloster. Det är det bästa alternativet för då kan nunnorna ta hand om henne och hon får undervisning där med. Chuskit blir jätteledsen, hon vill bara vara "normal" som alla andra. Hennes mamma förklarar att hon inte är som alla andra. Hon ska bli nunna om några veckor, så hon får helt enkelt vänja sig. Veckorna därpå blir Chuskit bra tystare och tystare, hon blir nästintill apatisk. Chuskit tror att hennes familj inte vill ha henne längre. En kväll försöker hon övertala familjen att hon ska få vara kvar. Hon lovar att inte prata mer om skolan, hon ska hjälpa sin mamma. Inget mera trams. De nästkommande dagarna plockar hon undan alla teckningar och skolsaker och sköter sig exemplariskt. Hon gör allt som farfar vill. När läkaren är på besök frågar han hur det går med hennes studier. Hon ber läkaren att inte prata om studier för då kommer hennes farfar bli arg. Hon har lagt det bakom sig. Farfar älskar inte henne om hon inte sköter sig. Dorje överhör samtalet och ser bekymrad ut.

Farfar berättar för Chuskit nästkommande dag att han pratat med klostret och kommit fram till att det inte är en bra idé att Chuskit ska börja där. Hon andas ut. Farfar kramar henne och säger att han bara vill ha sin Chuskit tillbaka och att hon ska vara glad igen.

Vi ser hur en ny mandala tar sin början.

Under en middag berättar farfar Dorje att han funderat. Han har kommit fram till att familjen borde flytta till stan. Där kommer Chuskit kunna gå i skolan och Stobdan kan få en bättre utbildning. Men Dorje kommer stanna kvar i byn. Chuskit blir glad men hon vill inte lämna sin farfar. Hon vill inte att han ska vara ensam och ledsen precis som hon har varit. Hon får en idé. Tänk om hon kan stanna kvar och gå i skolan. Vi får se mandalat igen. Vi ser hur hela byn hjälps åt att rusta upp vägarna i byn, de slätas till. Chuskit sitter i skolkläder i hennes rullstol och rullas med familjen hela vägen till skolan. Väl framme väntar hela skolan på henne. Hon är överlycklig.

I filmen eftertexter ser vi att filmen är baserad på en verklig händelse. Vi ser bilder på den "riktiga" Chuskit.

ATT DISKUTERA EFTER FILMEN

FUNKTIONSVARIATIONER

I filmen ser vi hur Chuskit kämpar med förlamningen som hindrar henne från att gå. Allt Chuskit vill är att leva ett så " normalt " liv som möjligt.

» Tycker du att filmen gav dig bättre förståelse för hur det kan vara att leva med en funktionsvariation? På vilket sätt?

» Chuskit sitter hemma mycket. Hur tror du det känns för henne när hon inte kan vara med på aktiviteter som de andra barnen kan?

- » Hur ser det ut på din skola? Är den anpassad så att barn med rullstol kan ta del av undervisningen?
- » Dela upp er i grupper och gå ut i korridorerna och skriv upp möjliga hinder som ni ser. Skriv även upp de platser ni ser som ÄR anpassade för barn som sitter i rullstol.
- » Människor med funktionsvariation syns sällan på film. Varför tror du det är så? Är det viktigt att kunna känna igen sig själv i karaktärer på film?
- » Chuskit säger flera gånger att hon bara vill vara som alla andra? Varför är det viktigt för henne? Kan du känna igen dig i att känna så? Isåfall, varför tror du det är viktigt för oss människor att vilja vara som alla andra.
- » Diskutera i helgrupp i klassen.
- » I byn som Chuskit växer upp i finns det inte så mycket resurser. Det är en ganska fattig by. Hur tror du att det skiljer sig att sitta i rullstol i stan jämfört med i en liten by i bergen?
- » Dela in er i grupper och skriv ner alla exempel ni kan komma på och diskutera i klassen.

VÅGA DRÖMMA

- » Chuskits föräldrar och farfar vill att hon ska bli nunna för att på det sättet kunna studera. Varför tror du att Chuskit absolut inte vill bli nunna?
- » Chuskits farfar Dorje vill att hon ska sluta drömma om att gå i skolan och acceptera hennes situation som förlamad. Han tror att det är bättre för henne om hon förlikar sig med situationen. Chuskit vägrar sluta drömma. Hon har målet inställt på att börja i skolan. Är det alltid bra att drömma och våga tro att drömmarna ska bli sanna? Dorje verkar tycka att det är bättre att inte drömma, finns det nånting bra i att tänka så också?
- » Ska man få drömma om vad man vill? Kan man förvänta sig att ens drömmar ska gå i uppfyllelse? Dela in er i grupper och skriv ner. Reflektera nu över vad Chuskits dröm var och jämför det med drömmarna ni själva skrev ner. Liknar de varandra? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför?

RÄTTVIST, ORÄTTVIST, MAKT

- » I Chuskits familj är det hennes farfar som bestämmer husets regler. Det är en gammal tradition som finns i många delar av världen. Chuskit tycker att hennes farfar är orimlig i sitt sätt att tänka och det gör att de inte förstår varandra.
- » Chuskits farfar Dorje bestämmer i familjen. Han tycker om traditioner och vill att familjen ska bo i byn och inte i stan. Varför tror du att han vill det?
- » Dorje älskar Chuskit och vill hennes bästa. Han tror att om familjen och läkaren får henne att tro att hon kan göra allt som alla andra barnen gör, är de egentligen elaka mot henne. Varför tror du han tänker så?
- » Ibland när man tycker någon är elak eller har agerat fel kan det hjälpa att försöka förstå varför personen har tänkt eller gjort som den gjort. Det betyder inte att personen alltid har rätt, men det kan underlätta för att kunna bli vänner igen. Försök sätta dig in i Dorjes situation. Försök att hitta bra argument till varför han tänker och gör som han gör?

- » Varför tycker Dorje att Chuskit borde hjälpa sin mamma istället för att vara i skolan?
- » Varför tycker Dorje att hon bara ska köra rullstolen inomhus?
- » Varför vill Dorje inte att de ska gå så långt när de går ut med rullstolen?
- » Varför tror Dorje att det är bäst att hon blir nunna?
- » Diskutera i grupper och skriv ner vad ni kommer fram till.
- » När man vill någons bästa, betyder det automatiskt att det är rätt?
- » Det är vanligt i samhället att män bestämmer mest. De flesta som är politiker, borgmästare och presidenter i världen är män. Varför tror du det är så? Tycker du att det är rättvist? Dela in er i grupper om tre och diskutera.
- » Dela in klassen i två grupper, tjejer i en, och killar i en. Bestäm att hädanefter bestämmer tjejerna i klassen. Vad tycker tjejerna om det? Vad tycker killarna om det?

Gör övningen igen fast ge makten till den andra gruppen. Fråga sedan samma frågor.

Diskutera nu i hela klassen.

- » Hur kändes det att vara den som fick all makt?
- » Hur kändes det att vara den som förlorade sin makt?
- » Vad tänker ni om att vissa människor får makt på grund av att de föds in i ett visst kön?
- » Vad tänker ni om att vissa människor får mindre makt på grund av att de föds in i ett visst kön?
- » Om man tillhör en grupp som har makt över en annan grupp. Vad kan vara bra att tänka på?

OBS, det går även att dela in i fler grupper, tex tjejer, killar, ickebinära osv, då byter man bara makten fler gånger. Glöm ej att i vissa grupper finns barn som identifierar sig som andra kön än det de är födda i, det är okej att de ställer sig i gruppen de identifierar sig i.

» Om du funderar på hur det blir i Chuskits fall, när den äldsta mannen i familjen ska bestämma. Blir det alltid så bra? Skulle det varit bättre om hela familjen fick vara med och bestämma?

Dela in er i samma grupper som ovan och diskutera igen.

» Gör en omröstning med olika frågor i klassen.

Vad är bäst: Att alla får vara med och bestämma? Eller att en bestämmer åt alla?

Är det rättvist att killar får bestämma mer bara för att de är födda som pojkar?

Är det rättvist att behandla människor olika beroende på om de är, fattiga, rika, vilket kön de har eller om de har en funktionsvariation?

Om det blir övervikt på "ja" på sista frågan. Diskutera då varför det är så?

» Om Chuskit hade varit en pojke. Tror du hon hade blivit behandlad på ett annat sätt?

Om ja, varför tror du det?

FILMENS SPRÅK

I filmer kan man använda sig av olika symboler för att fördjupa historien. I denna film har man använt sig av mandala för att berätta någonting och ge ett djup till historien.

» Vad tror du mandalat har för betydelse i filmen?

» Tycker du mandalat tillför någonting till historien?

» Hur hade filmen blivit utan bilderna på mandalat?

» I slutet av filmen får vi reda på att filmen är baserad på verkliga händelser. Hur tänker du kring det? Ändrades din uppfattning av historien när du fick reda på det?

» Tror du du hade sett på filmen annorlunda om du visste att det var en sann historia innan filmen? Om ja, Varför det?

Tips och länkar/att läsa vidare

På URplay finns mängder av bra program att titta på om olika funktionsvariationer. Bland annat ett program som heter "Alla funkar olika - min berättelse".

Mer än en miljard människor i världen lever med någon form av funktionsnedsättning. De tillhör ofta de fattigaste bland de fattiga och de mest sårbara bland de utsatta. De osynliggörs, utestängs och förhindras från att delta i samhället, utbilda sig och försörja sig. Vi möter barn och ungdomar från fyra olika länder som berättar om hur det är att leva med funktionsnedsättningar. Länderna vi besöker står inför många gemensamma, och många unika, svårigheter. Programmen är en del av Musikhjälpen 2018.

<https://urplay.se/serie/208466-alla-funkar-olika-min-berattelse>